

PROGRAM „SIATKARSKIE OŚRODKI SZKOLNE”

Jednym z najistotniejszych celów działalności Polskiego Związku Piłki Siatkowej jest popularyzacja i rozwój piłki siatkowej w Polsce, w tym również pośród najmłodszych. Realizacji tego celu służy wdrożony i prowadzony z sukcesami od wielu lat program pod nazwą Siatkarskie Ośrodki Szkolne (dalej: SOS). Program realizowany jest we współpracy z Ministrem Sportu, przy wsparciu finansowym z Budżetu Państwa, w postaci dotacji na realizację zadania publicznego z obszaru wspierania szkolenia sportowego i współzawodnictwa młodzieży, związanych ze szkoleniem młodzieży uzdolnionej sportowo w ośrodkach działających ze wsparciem jednostek samorządu terytorialnego.

Realizacja programu SOS w 2020 r. pokazała dalszy jego efektywny rozwój, który był widoczny poprzez wzrost poziomu wyszkolenia w klasach SOS, kadry szkoleniowej oraz poprawę metodyki szkoleniowej, lepszą identyfikację szkół z projektem, a także integrację nauczycieli.

W trakcie 2020 roku szkoły realizowały program zgodnie z wytycznymi PZPS. Szkolenie odbywało się w 159 szkołach podstawowych i 44 ponadpodstawowych, obejmowało łącznie prawie 9000 uczniów szkolonych przez 567 trenerów siatkówki. Wszyscy nauczyciele siatkówki posiadają licencje trenera bądź instruktora siatkówki zgodnie z wymogami Ministerstwa Sportu w tym zakresie. Obecnie PZPS jest w trakcie licencjonowania wszystkich trenerów w Polsce. Docelowo, w ciągu kilku najbliższych lat oczekuje się, że trenerzy w szkołach SOS będą posiadać licencje wydane przez PZPS. PZPS w ramach realizacji programu SOS wypłacał wynagrodzenia trenerom za prowadzenie godzin dodatkowych w klasach siatkarskich. Każdy trener prowadził od 2 do 6 godzin szkolenia indywidualnego tygodniowo, poza programem szkoły sportowej. W roku 2020 realizowaliśmy podobne działania szkoleniowe co w latach poprzednich do dnia 15 marca 2020 roku odbyły się konsultacje kadr SOS. Od dnia 15 marca do zakończenia roku szkolnego odwołane zostały konsultacje wojewódzkie i regionalne ze względu na pandemię. Również zaplanowany na miesiąc czerwiec (następnie przeniesiony na wrzesień). Ogólnopolski Turniej SOS im. Wiesława Gawłowskiego nie odbył się ze względu na epidemię covid.

W lipcu w okresie od 15 lipca do 5 sierpnia odbyły się trzy 11-dniowe obozy sportowe w Policach, Twardogórze i Kielnarowej: łącznie dla około 150 najbardziej uzdolnionych dziewcząt i chłopców. W lipcu i sierpniu podczas obozów SOS zostały przeprowadzone kompleksowe badania i monitoring zdrowotny wszystkich uczestników. Od 1 września do grudnia została zrealizowana część konsultacji wojewódzkich, ale konsultacje kadr i regionalne zostały odwołane. Od stycznia do kwietnia 2021 r. została zrealizowana część akcji szkoleniowych, pozostałe odbyły się w maju i czerwcu 2021 r.

Szkoły i nauczyciele realizujący program SOS są oceniani pod względem skuteczności realizacji zadania i mogą w wyniku słabej oceny stracić wynagrodzenia na rzecz dobrze zorganizowanych szkół. System oceny pracy nauczycieli wdrożony w roku 2016 i oparty na wyliczeniach potencjałów sportowych klas siatkarskich, sprawdził się w latach poprzednich. Istnieje współzawodnictwo pomiędzy szkołami, co powoduje poprawę potencjałów sportowych klas. System wynagrodzenia dla nauczycieli jest zróżnicowany i wynagrodzenia wynoszą obecnie od 600 do 2.000 zł miesięcznie. System taki ma mobilizować nauczycieli do poprawy efektywności naborów do klas siatkarskich. Program realizowany jest zgodnie z przyjętymi przez PZPS założeniami, ale równocześnie nieustannie poszukiwane są dalsze możliwości zwiększenia jego skuteczności i zakresu działania. Skuteczność naborów oceniana jest poprzez ocenę potencjału uczniów oraz klasy. Ocena punktowa (w skali 1-6) pozwala na zdiagnozowanie stanu posiadania oraz porównywania naborów w kolejnych latach. Koordynatorzy wojewódzcy dwukrotnie dokonują oceny potencjału, tj. w trakcie roku w styczniu/ lutym i wrześniu. Potencjał klas z roku na rok jest wyższy, ale ciągle poszukiwane są indywidualności z wyjątkowym

potencjałem. W celu zwiększenia zakresu działania oraz stworzenia konkurencji dla istniejących szkół z programem SOS, w roku 2020 kontynuowany był projekt Akademii, których zadaniem jest stworzenie szerokiej bazy naborowej w ramach danej szkoły oraz poprzez prowadzenie różnych akcji szkoleniowych lokalnie. Działania te wskazują na otwartość projektu i kierowanie go do zainteresowanych ośrodków. Podejmowane są starania aby wszystkie szkoły podstawowe SOS posiadały Akademię z jak największą ilością roczników dzieci (co najmniej od 4 klasy w górę).

W celu ułatwienia pracy szkoleniowej PZPS prowadzi platformę internetową pod adresem www.mlodzielowasiatkowka.pl, na której oprócz informacji z życia programu i aktualności, istnieje szeroka baza wiedzy dostępna powszechnie dla wszystkich zainteresowanych. Zakres bazy wiedzy jest okresowo uzupełniany o materiały szkoleniowe i wydawnictwa, filmy w miarę pozyskiwania/opracowywania tych materiałów szkoleniowych. W ramach projektu SOS, organizowane są profesjonalne szkolenia podnoszące kwalifikacje trenerskie. Na platformie umieszczane są materiały z wydarzeń sportowych w szkołach SOS, działa też aktywnie profil społecznościowy projektu SOS na portalu Facebook.

Przejście z programem SOS do szkoły podstawowej pociąga za sobą ogromną mobilizację nauczycieli do zorganizowania klas o wysokim potencjale w klasach siódmych i ósmych. Prowadzone dotychczas Akademię SOS w szkołach podstawowych SOS, obejmowały klasy 4-6. Dzięki szkoleniom prowadzonym przez trenerów programu SOS, wielu aktywnych nauczycieli szkół podstawowych skorzystało z licznych możliwości poszerzenia swojej wiedzy. W obecnej sytuacji będzie to grupa wiodąca, na której opierać się będą kolejne zadania projektu.

W trosce o zdrowie podopiecznych programu SOS, prowadzone są szkolenia i akcje, mające na celu wdrażanie treningu motorycznego i funkcjonalnego. Fizjoterapeuci sprawują bieżącą kontrolę pod względem funkcjonalnym, nad wszystkimi uczniami objętymi programem SOS. Dla lepszej oceny i analizy statystycznej kontynuowane jest wypełnianie kwestionariusza epidemiologicznego urazów, co pozwala oszacować problemy i wskazać wytyczne dalszej pracy w kierunku zapobiegania urazom.

W roku 2020 przeprowadzono badania i monitoring najlepszej grupy sportowej. Badania te odbyły się podczas letnich obozów dla najzdolniejszych uczniów. W wyniku prowadzonego monitoringu, określone są potencjalne potrzeby w zakresie treningu motorycznego, obciążeń grup treningowych i ćwiczeń profilaktycznych chroniących przed urazami. W 2017 roku został wprowadzony szczegółowy program motoryczny dla poszczególnych grup wiekowych, który jest monitorowany na platformie SOS. Program ten był kontynuowany również w roku 2021.

W roku 2020 odbyły się szkolenia dla nauczycieli SOS. Wiosną 2020 i 2021 roku odbywały się cykliczne szkolenia dla wszystkich nauczycieli z tym, że szkolenia w I połowie roku odbywały się na platformie elektronicznej Teams i ZOOM ze względu na okres epidemii. Przeprowadzono cykle kilkunastu szkoleń dla regionów oraz 2 szkolenia dla wszystkich nauczycieli. Szkolenia odbywały się w maju i czerwcu, kolejne szkolenia zrealizowano w listopadzie i grudniu 2020 r. Cykl szkoleń zdalnych realizowany był do czerwca 2021 rok w formie cotygodniowych webinarów. Szkolenia obejmują zagadnienia z zakresu siatkówki, motoryki, psychologii i dietetyki.

Wszystkie materiały szkoleniowe są dostępne dla wszystkich zainteresowanych w otwartej bazie wiedzy. Dotychczasowe działania przyczyniły się do unifikacji szkolenia, co przyczyniło się do podniesienia poziomu gry zespołów uczestniczących w programie SOS. Dużą rolę w unifikacji szkolenia odgrywa platforma internetowa, na której znajduje się pełna dokumentacja szkoleniowa każdego ucznia i nauczyciela, łącznie z nagrywanymi filmikami, prezentującymi osiągnięte postępy. Baza ta służy do analizy potencjałów uczestników w poszczególnych regionach Polski. Najlepsi uczniowie prowadzeni są przez koordynatorów na zasadzie coachingu. Działania te są i będą realizowane w

oparciu o aktywność nauczycieli, koordynatorów i specjalistów programu SOS. Baza dotycząca uczniów jest tzw. zamkniętą bazą wiedzy, dostęp jest możliwy po indywidualnej autoryzacji.

Wykaz szkół S.O.S. znajduje się na stronie Młodzieżowej Akademii Siatkówki. Jak wspomniano powyżej, obecnie w ramach Programu funkcjonuje 159 szkół podstawowych i 44 ponadpodstawowe. Od września 2020 przyrost uczestników w projekcie SOS wyniósł 2400 uczestników. Szacujemy, że podobna ilość dzieci rozpocznie szkolenie od września 2021. Baza nauczycieli wynosi obecnie prawie 600 osób w 186 szkołach, z tym, że na liście płac w I połowie 2020 roku było 480 nauczycieli a w II połowie 2020 oraz I połowie 2021 roku na liście płac jest 471 nauczycieli. Ze względu na ograniczone finansowanie nie byliśmy w stanie wypłacić wynagrodzeń wszystkim nauczycielom zgłaszającym swoje klasy do rankingu. W ramach nowych naborów do klas siatkarskich pozyskano 2400 dzieci w nowym roczniku. Baza nauczycieli została nieznacznie zmniejszona w związku z zakończeniem reformy edukacji oraz nie dublowaniem się klas pierwszych w liceum. W roku 2020 PZPS z uwagi na epidemię covid nie zrealizował części zakładanych działań. Nie odbyła się część akcji wojewódzkich, regionalnych oraz turniej finałowy SOS – Ogólnopolski Turniej Talentów. W lipcu 2020 odbyły się campy dla najzdolniejszych uczestników Projektu. W roku 2020 w zmienionej formule odbył się turniej TNO. Przegląd kadr dla szkół mistrzostwa sportowego w Spale i Szczyrku odbył się podczas campów organizowanych w lipcu/sierpniu. Podczas tego przeglądu uczestniczyli trenerzy z SMS-ów, którzy dokonali pewnej selekcji zawodników do naboru do szkół SMS. W II połowie roku odbyły się konsultacje międzyszkolne w całej Polsce, dokonano zakupu strojów sportowych dla nowych klas oraz nauczycieli, dokonano zakupu sprzętu sportowego dla wybranych szkół podstawowych, przeprowadzono zdalne szkolenia i konferencje szkoleniowe dla nauczycieli i uczestników Programu SOS. Na rok 2021 planujemy, że od września 2021 przybędzie ok. podobna liczba uczestników. W roku 2021 planujemy podjąć podobne działania szkoleniowe co w 2020 roku: konsultacje/turnieje przed turniejem finałowym w maju i czerwcu 2021(odbyły się), oraz turniej finałowy we wrześniu 2021 (pierwotnie zaplanowany na czerwiec). W terminie 18 lipca do 1 sierpnia w Policach odbędą się campy dla około 150 najbardziej uzdolnionych dziewcząt i chłopców. Od września 2021 roku planujemy cykl konsultacji wojewódzkich w całej Polsce oraz szkolenia dla nauczycieli Programu SOS.

W ramach realizacji Projektu SOS PZPS jest wspierany przez samorządy lokalne w zakresie wykonywania części zadań. W szczególności samorządy lokalne udostępniają obiekty sportowe dla klas z programu SOS oraz zatrudniają nauczycieli wychowania fizycznego w szkołach, którzy po części finansowani są ze środków dotacyjnych z Ministerstwa Sportu. Sam proces szkoleniowy jest realizowany w obiektach, będących w dyspozycji szkół, wybranych do utworzenia Siatkarskich Ośrodków Szkolnych. Koszty tych obiektów oraz częściowe koszty nauczycieli są ponoszone przez władze samorządowe. Obiekty w tych ośrodkach zapewnią zarówno bezpieczeństwo dzieci jak i pracę na najwyższym poziomie sportowym. W szkole SOS funkcjonuje hala sportowa, w wybranych szkołach jest internat i stołówka. Współpraca z samorządami układa się bardzo dobrze, wszystkie samorządy są przychylnie nastawione do projektu SOS. Okresowo odbywają się spotkania z przedstawicielami samorządów. Wkład organizacyjny i finansowy samorządów lokalnych jest nieoceniony i bez tego realizacja programu SOS w obecnym kształcie byłaby bardzo trudna. Jednak realizacja projektu SOS nie byłaby możliwa w ogóle bez wsparcia ze strony Ministerstwa Sportu. Od samego początku w roku 2012, nakłady na projekt były znaczące i ani PZPS ani sponsor prywatny nie byłoby w stanie ponieść tak znacznych nakładów finansowych.

PZPS również angażuje środki własne w program SOS. W ramach jego realizacji - w zakresie planowania, realizacji i rozliczenia korzysta ze swojego biura, w którym prowadzi działalność statutową. Dodatkowo w ramach realizacji programu SOS, PZPS zatrudnia osoby i współfinansuje ich

zatrudnienie, które pracują w terenie bezpośrednio ze szkołami SOS. Są to koordynatorzy regionalni, osoby koordynujące przepływ danych sportowych, finansowych i zarządzające szkoleniem.

Podstawowym rezultatem realizacji programu SOS jest popularyzacja piłki siatkowej jako sportu, wśród młodzieży uczącej się w szkołach podstawowych i liceach, na terenie całego kraju oraz wynajdowanie talentów siatkarskich.

Działania podejmowane w ramach programu SOS prowadzą również do rozpowszechnienia wszelkich pozytywnych postaw, związanych ze sportem, w tym zachowań prozdrowotnych, prosportowych oraz prospołecznych, które wpływają na rozwój dzieci jako sportowców, a tym samym na rozwój piłki siatkowej jako sportu narodowego wielu pokoleń. Wieloletnia praca w Siatkarskich Ośrodkach Szkolnych niewątpliwie powinna przynieść wymierne korzyści w postaci nowych talentów piłki siatkowej, podnieść poziom sportowy z zakresu piłki siatkowej na poziomie młodzik, kadet, junior, a tym samym zapewnić najlepszym talentom możliwość doskonalenia swojego poziomu sportowego w szkołach Mistrzostwa Sportowego prowadzonych przez PZPS w Spale i w Szczyrku a następnie w kadrach narodowych. W roku 2020 w roczniku naborowym w SMS Spała spośród 11 uczniów, 10 to uczniowie ze szkół SOS, zaś w Szczyrku z 7 uczennic, 6 uczęszczało do szkoły objętej Programem SOS. Najbardziej zdolni uczestnicy programu SOS zasilają już Szkoły Mistrzostwa Sportowego prowadzone przez PZPS w Szczyrku i w Spale. Od kilku lat również finały Młodzieżowych Mistrzostw Polski zdominowane są przez zespoły oparte na młodzieży objętej programem SOS. W ramach powołania kadr młodzieżowych młodzież z projektu SOS zasiłała te kadry oraz kadry narodowe w kategorii minikadet i minikadetka. W marcu 2021 roku, kadra Minikadetów i Minikadetek, złożona z uczniów objętych programem SOS oraz prowadzona przez trenerów – nauczycieli SOS zdobyła: Minikadet - złoty medal na Mistrzostwach Europy Wschodniej EEVZA, jednocześnie zapewniając sobie udział w Mistrzostwach Europy zaplanowanych na lipiec 2021. Minikadetka – srebrny medal na Mistrzostwach Europy Wschodniej EEVZA, awans na Mistrzostwa Europy po dodatkowym turnieju kwalifikacyjnym. Obecnie Kadry U16/U17 przebywają na rozpoczynających się Mistrzostwach Europy. PZPS podjął decyzję, że do Mistrzostw Europy reprezentacje w kategoriach U16/U17 będą prowadzone przez trenerów, wybranych spośród trenerów SOS. Na przestrzeni lat winien ulec pozytywnej zmianie poziom sportowy również reprezentacji narodowych na poziomie seniorskim. Jednocześnie wszelkie działania związane z poprawą poziomu pracy trenerów będą skutkować rozwojem myśli szkoleniowej w naszym kraju i dotyczyć będą wielu następnych pokoleń zawodniczek i zawodników.

Program powołania Siatkarskich Ośrodków Szkolnych może przyczynić się do zagwarantowania sukcesów w poszukiwaniu talentów i kandydatów do przyszłych kadr narodowych zarówno młodzieżowych jak i seniorskich, zapewnić poprawę zdrowia fizycznego dzieci i młodzieży, przyczynia się do propagowania zdrowego trybu życia, powoduje zainteresowanie rodzin uprawianiem siatkówki w celach rekreacyjnych, jest również platformą do nowoczesnych rozwiązań w zakresie współpracy związku sportowego z samorządem i oświatą.